

Zápis z 45. jednání SDRUK Sekce pro regionální funkce

Datum konání: 16. - 17. 4. 2025

Místo jednání: Vědecká knihovna v Olomouci

Jednání řídili: PhDr. Dana Petrádová, předsedkyně sekce SDRUK pro RF; PhDr. Vít Richter, ředitel Knihovnického institutu NK ČR.

Jednání se účastnili: Andree Zdenka, Jana Bednářová, Čudová Edita, Dáňová Iva, Zuzana Hájková, Hana Hrabáková, Dana Kabrdová, Věra Konečná, Michala Králová, Monika Kratochvílová, Petra Krausová, Radka Krejčí, Radek Liška, Olga Macháčková, Lucie Macháčková, Blanka Nagy, Nikola Polednová, Eva Semrádová, Anna Siebenbürgerová, Michaela Staňková, Marie Šedá, Petra Ševčíková, Lidmila Švíková, Jana Tomancová

Omluveni: Jitka Svobodová, Táňa Janáčková

Hosté: Ondřej Hudeček, Lucie Staszková

Program:

1. RF v Olomouckém kraji

V prezentaci "Regionální funkce v Olomouckém kraji v roce 2022" (viz. příloha) Mgr. Olga Macháčková popsala RF v Olomouckém kraji. Kromě informací v prezentaci popisující standard plnění RF v kraji, paní kolegyně více přiblížila obsluhované a pověřené knihovny. Je zde hodně malých obcí a málo městských knihoven. Většina ze 7 pověřených knihoven (PK) jsou po rekonstrukci. Ze 7 PK mají střediskový systém **Městská knihovna T.G. Masaryka Šumperk** - obsluhuje spíše malé obce daleko od sebe, region blízko hranice s Polskem. Ředitelka Mgr. Kamila Šeligová každý rok osobně navštíví polovinu obsluhovaných knihoven. **Knihovna Vincence Priessnitze V Jeseníku** - obsluhuje málo knihoven, je to spíše chudší region; knihovna nemá samostatnou právní subjektivitu, je součástí kulturního zařízení. **Městská knihovna Prostějov** - ředitel (Mgr. Aleš Procházka) velmi dobře komunikuje s krajskou metodikou i obsluhovanými knihovnami. Je to jediná z PK, která nemá střediskový systém. **Knihovna města Olomouce** - paní ředitelka RNDr. Lenka Prucková se velmi zajímá o regionální funkce. **Městská knihovna v Přerově** - knihovna sídlí v nevyhovujících prostorách, ale má velmi dobře pracující metodické oddělení. Paní ředitelka (Mgr. Edita Hausnerová) má zájem o RF a metodické oddělení podporuje. **Městská knihovna Hranice** a také **Městská knihovna Lipník nad Bečvou** obsluhují menší region.

Při financování RF a propočtu částek na pověřené knihovny postupuje Olomoucký kraj dle metodického pokynu.

Olomoucký kraj vyhláší dva programy podpory, které se střídají, vždy každý rok jeden. Knihovny by ale uvítaly, kdyby měly možnost každým rokem žádat v programu "Program na nákup drobného hmotného majetku."

Už několik let je podpis smluv o výkonu RF slavnostní událostí za přítomnosti hejtmana, kdy mají ředitelé PK potkat se s vedením krajského úřadu, toto každoroční setkání inicioval KÚ.

Ve spolupráci s KÚ krajská knihovna organizuje ocenění: **“Nejlepší venkovský knihovník”**, cena je předávána vždy v říjnu <https://www.vkol.cz/nejlepsi-venkovsky-knihovnik>
Vzdělávání - knihovníci z malých knihoven se vzdělávají, pravděpodobně z časových důvodů, účastní jen málo. Vzdělávání kromě krajské knihovny nabízí také PK. PK také organizují zájezdy po knihovnách v regionu, které jsou financovány z finančních prostředků na RF. Knihovníci z neprofi knihoven se účastní, autobus se vždy zaplní.

2. Pracovní/studijní stáže pro krajské metodiky (PhDr. Marie Šedá)

V prezentaci “Stáže metodiků” (viz příloha) otevřela paní Marie Šedá téma možnosti pracovních stáží pro metodiky krajských knihoven jako příležitost získat nové dovednosti a zkušenosti. Kromě informací v prezentaci z diskuse vyplynulo:

Je dobré domluvit se dopředu na tématu; zahrnout do stáže i cesty do obsluhovaných či pověřených knihoven; téma organizování vzdělávání pro obsluhované knihovny - výměna zkušeností s dobrými letory/doporučení lektorů.

Organizace stáže:

- a) termín
- b) obsah
- c) pracovní náplň
- d) ubytování (možností ubytování disponuje Plzeň, Karlovy Vary, Praha)

Otázky k zamyšlení:

- a) Bylo by dobré vytvořit systém pro stáže?
- b) Stáže nabízet pro max 2 osoby?
- c) Vědět dopředu možnosti stáží pro daný kalendářní rok?

Stáže pro pracovníky PK už nyní nabízí Knihovna města Olomouce, ty jsou zatím jednodenní.

Krajská vědecká knihovna v Liberci nabízí první stáž pro max. 4 kolegy/kolegyně na podzim 2024. Termín a vše ostatní doladíme. Rozmyslete si, kdo byste chtěl být další v pořadí třeba na jaře roku 2025.

V případě vašeho zájmu o stáž, prosíme, kontaktujte konkrétní krajskou knihovnu s časovým předstihem a domluvte podrobnosti k termínu a obsahu stáže.

Doporučujeme zahrnout stáže do krajských koncepcí pro RF.

3. Smlouvy mezi pověřenou a obsluhovanou knihovnou (PhDr. Dana Petřýdesová)

Příspěvek proběhl formou diskuse.

- a) Některé smlouvy jsou termínované
- b) Některé smlouvy jsou na dobu neurčitou

Smlouvy mezi krajskou knihovnou a PK - Olomoucký kraj - smlouvy jsou jen na jeden rok - dříve byly problémy s posíláním finančních prostředků na PK - posledních 5 let mají PK už v únoru.

Na jednání bylo dohodnuto, že není vhodné vytvářet jednu vzorovou smlouvu, protože každý kraj má jiná specifika.

Bylo by možné smlouvy mezi KK a PK anonymizovat a vystavit jako vzor? Pokud bude někdo z vás ochotný anonymizovanou smlouvu poslat pro zveřejnění, budeme rádi.

4. Financování RF (PhDr. Vít Richter)

V prezentaci "Regionální funkce 2024, 2022, Financování a výkony" (viz příloha) bylo souhrnně představeno financování RF v jednotlivých krajích. Kromě informací v prezentaci z diskuse vyplynulo, že některé kraje se při rozdělování finanční prostředků drží doporučení z metodického pokynu pro RF, některé mají upravená pravidla například:

- a) Liberecký kraj - poměr je otočený, z 55% určených na jednoho obyvatele při výpočtu odečítají obyvatele okresních měst - těm nejsou poskytovány služby prostřednictvím RF
- b) Moravskoslezský - rozdělují finanční prostředky obráceně: 45 % = výpočet na jednoho obyvatele, 55% = výpočet na jednu obsluhovanou knihovnu

5. Benchmarking knihoven (PhDr. Vít Richter)

V prezentaci "Nový systém pro benchmarking knihoven 2024" (viz příloha) byla představena aktualizovaná databáze. Jsou zde popsány všechny zmodernizované či nově přidané funkcionality. NIPOS v roce 2023 získala dotaci ve VISK na aktualizaci systému. Benchmarking byl původně vytvořen pro komerční sektor. Veřejné knihovny ČR i Slovenska mají možnost porovnávat knihovny mezi sebou.

6. Vyhodnocování standardů VKIS - nová veřejná databáze (Mgr. Lucie Macháčková)

V prezentaci (viz příloha) byl stručně představen vývoj standardu VKIS od roku 2005 - 2023 + StatExcel pro hodnocení standardu VKIS + nový nástroj pro hodnocení standardu VKIS a národní úrovni. V březnu 2024 byla spuštěna prostřednictvím NIPOS ve spolupráci s KI NK ČR nová veřejná databáze pro hodnocení standardu VKIS. V současné chvíli ji testují všechny krajské knihovny. <https://www.benchmarkingknihoven.cz/knihovny>

7. Roční výkaz o knihovně v Excel - aktuální info (Eva Semrádová)

Vyhovuje knihovnám tento formát, který byl použit poprvé? Zpětná vazba ze sběru dat za rok 2023:

- a) Knihovny jsou s tímto formátem sběru spokojené.

Kolegyně Semrádová požádala, aby PK posílaly soubor Excel do každé obsluhované knihovny zvlášť, kdy v názvu souboru bude konkrétní knihovna, ideálně s vyplněným záhlavím a ř. 101= Stav KF celkem k 31.12. min. roku. Předejde se tím tak případným nesrovnalostem a zmatkům.

Krajské knihovny mají zájem i o formát Excel pro neprofi knihovny. Kolegyně Semrádová upozornila, že je nutné, aby knihovníci měli základní znalost Excel.

Bylo dohodnuto, že pro sběr dat za rok 2024 bude připraven soubor v Excel i pro neprofi knihovny.

Počátkem června pošleme k otestování Kult v Excel pro rok 2024 pro profi knihovny a následně pro neprofi.

8. Spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi a školními knihovnami, nový standard VKIS, spolupráce Národního pedagogického institutu (NPI) s Jihočeskou vědeckou knihovnou (PhDr. Vít Richter, PhDr. Zuzana Hájková, PhDr. Dana Petřýdesová)

7.3. 2023 bylo podepsáno Memorandum o spolupráci SDRUK + NPI [Memorandum s Národním pedagogickým institutem - Sdružení](#)

V prezentaci “Spolupráce knihoven a NPI a Jižních Čechách” (viz příloha) představila kolegyně Hájková z Jihočeské vědecké knihovny spolupráci s krajskou kanceláří Národního pedagogického institutu na akreditovaném vzdělávacím programu “Studium pedagogiky volného času pro pedagogy vykonávající přímou pedagogickou činnost”

V Českých Budějovicích připravili v roce 2023 vzdělávání pro pedagogy - pro pedagogy českého jazyka “Současná literatura pro děti a mládež” - tipy na doporučenou četbu. Tento seminář připravují i pro rok 2024.

NPI se stalo kanálem pro Jihočeskou vědeckou knihovnu, jak dostat informace o činnosti knihovny do škol - info, co všechno knihovny školám nabízí zasílá přímo do škol NPI.

V Městské knihovně v Písku připravili spolu s NPI kurz zážitkové pedagogiky “Když učí knihovník”. Kolegyně Petrádová z Vědecké knihovny v Liberci informovala o spolupráci s Krajským akčním plánem (KAP). Knihovna organizovala akreditovaný kurz “Metody práce s knihou ve výuce” Nyní akreditace skončila, přesto kurzy probíhají dále. V knihovně funguje Metodické centrum pro podporu čtenářské gramotnosti, které připravuje workshopy pro učitele češtiny. Liberecká knihovna se též prezentuje na poradách ředitelů základních a středních škol.

Kolega Richter připomněl, že MŠMT vydalo aktualizaci **Doporučení MŠMT k činnosti a funkci školních knihoven na základních a středních školách** (text v příloze). Kolega Richter informoval, že podle sdělení prof. Tomáše Kubíčka na pedagogické fakultě UK bude otevřen na podzim 2025 nový studijní obor Edukace v oblasti knihovnictví. Připravuje se kombinované i denní studium.

9. Knihovnické minimum v e-learningu, zkušenosti z prvního ročníku, možnosti zapojení ostatních krajů (Ing. Jan Tomancová)

V prezentaci XXXX (viz příloha) je vyhodnocen první ročník zcela e-learningového kurzu knihovnického minima, zkratka MOK - minimum obecního knihovníka. Kurz je tutorovaný (má konkrétní osoby, kterých se mohou účastníci ptát na podrobnosti k danému modulu) a připraven v 10 modulech (3 body za jeden modul), každý týden se otevírá jeden modul.

Moravská zemská knihovna by pro zájemce z ostatních krajů provedla kopii kurzu (tzv. zrcadlení kurzu), který se jen jinak nazve. Je nutné mít administrativního pracovníka, který se bude o průběh kurzu starat, je nutné mít tutor, vlastní přihlášení, vlastní certifikáty.

10. Příklady dobré praxe (příspěvek formou diskuse)

Liberec

Celokrajový seminář pro zřizovatele knihoven v prostorách KÚ, pozvánky poslal KÚ. Zúčastnilo se přes 50 obcí.

Z programu:

- a) Architektura knihoven
- b) Robotika v knihovnách
- c) Bookstart
- d) Příprava knihovna na soutěž Vesnice roku a další

Zlín

Tradice ve 3 okresech v organizování seminářů pro knihovníky a starosty. Seminář se koná v pěkné knihovně, která je tak inspirací pro ostatní účastníky. Je velmi důležité připravit program, který je zajímavý pro starosty.

V roce 2023 dostaly všechny PK mimořádnou dotaci na komunitní činnost dohromady 2 000 000 Kč. Na každou PK připadlo cca 500 000 Kč. znamenalo to hodně práce pro metodiky PK s organizováním aktivit. Finanční prostředky byly použity například na:

- a) Bookstart (zapojilo se nově 26 knihoven)
- b) společenské hry pro malé děti
- c) tematické kufříky pro malé děti
- d) komunitní aktivity v obsluhovaných knihovnách (například přednášky o reg. literatuře)

Na KÚ měl tyto aktivity velmi dobře hodnocenou odezvu ze všech uskutečněných akcí, krajská knihovna zpracovala prezentaci.

Ústí nad Labem

- a) Organizují okresní motivační semináře pro starosty
- b) PK Chomutov nakupuje pro neprofi knihovny předplatné časopisu Čtenář - berou to jako vzdělávání pro knihovníky.
- c) PK Litoměřice organizuje zájezd do obsluhovaných knihoven regionu, ale i do zahraničí, Nakupují antistresové a didaktické pomůcky, které dávají do výměnných souborů do obsluhovaných knihoven.
- d) PK Louny připravuje kulturní a vzdělávací akce a vyváží je přímo do obsluhovaných knihoven

Kolega Richter připomněl, že **časopis Čtenář** má problémy s financováním. Byli bychom rádi, kdyby se časopis dostal do všech neprofi knihoven. Navrhl, že pokud by se KK dohodly, že zaplatí pro své kraje **elektronickou licenci**, bylo by to řešení pro všechny knihovny. Kolegyně Petřýdesová tuto možnost navrhne ředitelům KK, kolega Richter požádá na redakční radě Čtenáře o cenovou nabídku pro el. verzi časopisu na jeden kraj/jednu knihovnu.

11. Digitální gramotnost (PhDr. Ondřej Hudeček PhD.)

V prezentaci (viz příloha) bylo představeno celostátní téma knihoven pro příští dva roky na kterém se shodly všechny knihovnické spolky + další partneři (ministerstva, státní správa + neziskový prostor).

- Téma bude mít celostátní koordinátorku.
- Od ledna do března 2024 se tématem digitální služby státu v knihovnách zabývala pracovní skupina koordinovaná nadací OSF - proběhlo 5 jednání.
- Míra zapojení knihoven bude podle jejich možností
- dne 18.4.2024 byla spuštěna nová mobilní aplikace Portál občana
- E-doklady budou knihovny muset akceptovat od 1.1.2025, do té doby se na to budou muset knihovny připravit/naučit s aplikací zacházet.

Bariéry zapojení knihoven:

- nedostatky v legislativě
- Co od knihoven stát očekává? <https://digitalnicesko.gov.cz/>
- Kdo knihovnám pomůže?

V nejbližších dnech bude spuštěn kurz pro knihovníky “Digitální kompetence obecně”, který bude pro knihovníky zdarma.

12. Dobrovolnictví v knihovnách (Lucie Staszková)

V prezentaci “Dobrovolnictví v knihovnách” (viz příloha) paní kolegyně z Knihovny Třinec vysvětlila, jak nastartovat a následně ukotvit dobrovolnictví v knihovně.

13. Knihovnické ceny (PhDr. Vít Richter, Mgr. Lucie Macháčková)

V prezentaci (viz příloha) je souhrn knihovnických cen - Knihovna roku, MARK, Městská knihovna roku s jejich pravidly + termíny odevzdání nominací + povinnostmi hodnotících komisí.

14. Roční výkaz o knihovně za rok 2025 + aktuální info z NIPOS (Mgr. Lucie Macháčková)

V prezentaci “Roční výkaz o knihovně za rok 2025 + sběr stat. dat za rok 2024...” jsou shrnuty všechny následující důležité informace:

- a) aktuality ke statistickým sběrům dat za rok 2024 - profi knihovny by měly mít možnost ukládat data přímo el. sběru NIPOS
- b) úpravám Ročního výkazu o knihovně za rok 2025, v současné chvíli je návrh formuláře v NIPOS, který ho bude posílat ke schválení na MK ČR,
- c) připomínky ÚKR k formuláři Kult jsou součástí prezentace,
- d) Příprava modulu statistiky pro AKS

15. Jaké činnosti mapuje krajská knihovna? Ví o svých knihovnách v krajích vše? A co by měla vědět? Koncepce výkonu RF v krajích (PhDr. Marie Šedá) -(PhDr. Marie Šedá) na příkladu MSK

V prezentaci “Co víme o svých knihovnách” (viz příloha) kolegyně Šedá ukázala na příkladu MSVK, jaké informace každý rok sbírají o obsluhovaných knihovnách v regionu. Tato data využívají při přípravě a následné vyhodnocení krajské koncepce RF. Mezi základní informace, které zjišťují patří:

- a) web
- b) AKS
- c) OPAC
- d) FB
- e) Benchmarking
- f) bezbariérovost
- g) Bookstart
- h) Knížka pro prvňáčka
- i) půjčování e-knih
- j) půjčování e-audioknih

16. Formulář zprávy z metodické návštěvy (PhDr. Marie Šedá)

V prezentaci “Metodická návštěva a publikace KI” (viz příloha) je vzor, jak by mohl vypadat formulář metodické návštěvy a popis toho jakým způsobem by měla být zpráva z metodické návštěvy zpracována.

17. Slovník českých knihovníků (PhDr. Marie Šedá)

Informace o databázi Slovník českých knihovníků je součástí prezentace “Co víme o svých knihovnách”? SČK je výchozím bodem pro každého, kdo hledá informace o významných

osobnostech českého knihovnictví a také o vývoji knihovnictví. Na jednání bylo dohodnuto, že všichni krajszí metodici poskytnou osobní údaje pro vložení do databáze.

18. Jak na porady pověřených knihoven (PhDr. Dana Petrádesová)

Příspěvek proběhl formou diskuse:

Ostrava

Porady organizují 2x ročně, jsou putovní, do organizace je zapojena knihovna, ve které se porada koná, pravidla má příspěvek o vlastní činnosti.

Z programu:

- a) výsledky statistik
- b) info ze všech PK - diskuse
- c)

Délka porady max. 3 hodiny

Ústí nad Labem

- a) 1x ročně porada pro metodiky
- b) 1x ročně porada pro ředitele PK za přítomnosti hejtmana a dalších zástupců KÚ - novoroční - chodí na společný oběd. Všichni ředitelé PK mají prostor se vyjádřit k RF, ředitelka KK informuje o RF na krajské úrovni
- c) výjezdní porada PK v Mostě

MZK

pořádají porady hybridně.

Hradec Králové

- a) 2x ročně porada metodiků PK
- b) 2x ročně porada ředitelů PK

Zlín

Porady organizují společně pro ředitele a metodiky. Je dobré, když ředitelé slyší, jak metodici dělají svou práci.

19. Bookstart - distribuce setů pro rodiče a děti

V prezentaci "Bookstart: nabídka..." (viz příloha) je souhrn nabídky pro krajské metodiky. Na příští jednání sekce SDRUK bude pozvána B. Čížinská.

20. Různé:

- a) Rekvalifikační kurz pro kvalifikaci - Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička (kód: 72-020-R – PhDr. Vít Richter). **NKP by chtěla otevřít rekvalifikační kurz, potřebovali bychom zjistit od ředitelů PK, jaký by byl o kurz zájem.**
- b) Obecně ke vzdělávání knihovníků: všichni, kdo pracují v knihovně, by měli mít knihovnickou kvalifikaci. Potřebovali bychom, aby rekvalifikační kurzy nabízelo více KK. V Čechách kurzy pořádá jen NK ČR, a to je nedostačující, bylo by více než vhodné, aby se této aktivitě ujaly i další krajské knihovny. Dotaci na rekvalifikační kurz je možné žádat ve VISK 2, nutné je organizační zajištění.
- c) V roce 2025 bude KI NK provádět další průzkum vzdělanostní a věkové struktury pracovníků v knihovnách.

- d) **Šablona výroční zprávy pro menší knihovny** – připomínáme, že na webu IPK je šablona k dispozici, prosíme metodiky, aby toto připomněli metodikům PK.
- e) DotaceOnline <https://www.dotaceonline.cz/> přístup do databáze mají všichni metodici krajských knihoven, seznam osob, které mají do databáze přístup je v příloze.
- f) Otázka na závěr: bylo by pro vás přínosné, organizovat výjezdní jednání každý rok?
Na jednání bylo dohodnuto, že se bude výjezdní jednání organizovat 1x za rok na jaře. V roce 2025 jednání proběhne po dohodě s kolegyní Zuzanou Hájkovou v Jihočeské vědecké knihovně v Českých Budějovicích. Předběžný termín je domluvený na 8. - 9. dubna 2025.